

ללמד המקום

Parashat Bamidbar בְּמִדְבָּר (in de woestijn) Bamidbar (Numeri) 1:1-4:20

Hoeveel Israëlieten verlieten Egypte eigenlijk?

Deze week beginnen we met het lezen van het vierde boek van de Torah, Bamidbar, beter bekend als "Numeri". Deze naam is gekozen omdat het begint met een gedetailleerde volkstelling van de Israëlieten. De Torah concludeert dat er op dit punt in de Wildernis in totaal 603.550 mannen waren, wat een algemene bevolking van ongeveer 3 miljoen mensen impliceert. En toch hoewel dit de cijfers zijn die men over het algemeen hoort als het gaat om de vraag hoeveel Israëlieten aanwezig waren bij de Exodus (ongeveer 600.000 mannen, en ongeveer 3 miljoen mensen als men rekening houdt met hun families), is er ook een alternatieve manier om de Torah te lezen. Die eigenlijk veel logischer zou kunnen zijn.

Lees dan ook het nu volgende met een open geest en trek geen overhaaste conclusies voordat u het tot het einde hebt gelezen!

Als we de klassieke cijfers van 600.000 mannen/3 miljoen mensen bij de Exodus nemen, krijgen we een probleem van onmetelijke proporties. Hoe konden er zoveel mensen zijn? (We zullen de leerstelling dat slechts een vijfde van de Israëlieten uit Egypte kwam, wat een bevolking van 15 miljoen slaven impliceert even terzijde schuiven!) uit Egypte? Hoe groot was hun kamp? Hoe gingen ze met elkaar om? Hoe spraken Mozes en Aäron zoveel mensen toe?

Stel je even de spling van de zee voor: hoeveel Israëlieten liepen naast elkaar in een rij? Laten we zeggen dat het 100 Israëlieten per rij waren, met slechts 4 vierkante meter ruimte voor elke persoon. D.w.z. een vierkant van 2 meter bij 2 meter, wat een uiteraard een conservatieve schatting is, aangezien we weten dat ze naar buiten kwamen met heel veel bezittingen, dieren, wapens, koetsen, hout het was dus met rechush gadol, (grote rijkdom). Als de Israëlieten met honderd in een rij liepen, betekent dit dat hun colonne minstens 200 meter breed was, en dat de Zee nog breder gespleten moet zijn dat is tot nu toe nog redelijk aanneembaar. Als we nu in totaal 3 miljoen Joden hebben, met honderd per rij, betekent dit dat we een colonne Israëlieten zouden hebben die zich uitstrekt over minstens 60.000 meter of anders gezegd zestig kilometer! Het zou onmogelijk zijn om tot het einde (of zelfs maar tot het midden) van dat spoor van mensen te kunnen zien! Hoe konden Mozes en Aäron ooit een colonne van 60 kilometer achter hen aan leiden? Hoe konden ze zoveel mensen aanspreken? Hoe lang zou het wel niet duren voordat 60 kilometer aan mensen inclusief kleine kinderen en kwetsbare ouderen de zee overstaken? Zelfs als je aanneemt dat ze duizend op een rij liepen, met de zee die zich over twee kilometer breed splitste, maakt dat nog steeds een rij van minstens zes kilometer lang zoals u ziet niet veel beter.

Verder vertelt de Torah ons dat de Israëlieten werden achtervolgd door 600 Egyptische wagens Shemot (Exodus) 14:7. Op de een of andere manier maakte deze kleine militaire eenheid alle Israëlieten zo bang dat sommigen zelfs zelfmoord wilden plegen of het wilden opgeven en terug wilden gaan naar Egypte! Echt is het werkelijk op deze manier te behappen? Waren die 600.000 Israëlitische mannen in de strijdbare leeftijd bang voor 600 wagens? De Egyptenaren waren in de minderheid met 1000 tegen 1! Vergeet niet dat de Torah zegt dat de Israëlieten gewapend waren toen ze Egypte verlieten dus ze hadden wapens! Shemot (Exodus) 13:18.

De spijker aan de doodskist is de volkstelling van de eerstgeborenen. De traditionele lezing van de Torah is dat er ongeveer 22.000 eerstgeborenen waren onder de 600.000 mannen Bamidbar (Numeri) 3:42-43. Dat is een verhouding van ongeveer 1 op 27. Het houdt dus in dat er voor elke eerstgeboren mannelijk persoon 27 andere mannen waren die niet als eerstgeborenen waren. Als we rekening houden met vrouwen, suggereert dit dat elk gezin ongeveer 60 kinderen had! Hoewel er Midrashim zijn die

ללמד המקום

daarvoor pleiten, vertelt de Torah ons duidelijk hoe de grote van gezinnen in die tijd echt waren, en ze waren vrij standaard van formaat: Mozes kwam uit een gezin met drie kinderen en had zelf twee kinderen; Aaron had vier kinderen, Tzefochad had vijf dochters. Niemand komt in de buurt van 60 kinderen! Kortom, de Torah lezen op een manier die 600.000 mannen en 3 miljoen mensen oplevert, werkt niet erg goed. Gelukkig is er een betere manier om de volkstelling van de Torah te lezen.

Hoe dan wel?

Een eeuw geleden suggereerde de beroemde archeoloog en historicus Flinders Petrie (die de Merneptah Stele ontdekte, het vroegste archeologische document waarin "Israël" wordt genoemd) dat het woord אלף niet moet worden gelezen als eleph wat duizend betekend, maar als aluph wat opperhoofd betekend. Of we kunnen het lezen als Alufei wat stam is. Dergelijke termen komen voor in Bereshiet (Genesis) 36, dat verhaalt over de Alufei Edom, "opperhoofden van Edom", en op meerdere andere plaatsen die de stammen binnen Israël bespreken, bijvoorbeeld "Bethlehem van Efrath, de minste onder de [alphé] van Juda..." Micah (Micha) 5:1.

Dr. Ben Zion Katz gaat verder met deze suggestie en laat zien hoe we deze kunnen gebruiken om de Torah-verzen anders te lezen. Neem bijvoorbeeld Numeri 1:21: "Die geteld van de stam Ruben, shishah v'arba'aim eleph v'chamesh me'ot ." De klassieke manier om het te lezen is "zesenveertigduizend vijfhonderd." Als we eleph echter als Alufei lezen, krijgen we in plaats daarvan zoiets als "zesenveertig stammen, in totaal vijfhonderd." Op deze manier hebben we in plaats van 600.000 man 600 stammen, elk geleid door een aluph, het hoofd van de stam. Hoewel deze suggestie in het begin misschien moeilijk te accepteren is vooral omdat we zijn opgegroeid met het idee van 600.000 en dit zo diep geworteld zit, geeft het op prachtige wijze betekenis aan alles.

Nu kunnen we bijvoorbeeld ook begrijpen waarom de Israëlieten zo bang waren voor slechts 600 Egyptische strijdwagens. Misschien komt het omdat ze maar 600 leiders hadden om ze tegen te houden een eerlijk gevecht! Het legt uit hoe 600 Egyptische strijdwagens de Israëlieten terug in slavernij kunnen brengen, want ze zouden slechts 600 stammen (dwz uitgebreide families) hoeven te onderwerpen, niet een enorme natie van 3 miljoen. Gezien de omvang van het Israëlitische kamp zou het veel logischer zijn, omdat Mozes iedereen rechtstreeks zou kunnen aanspreken. We kunnen ons gemakkelijk 600 uitgebreide families voorstellen die samen gelegerd zijn, k'ish echad b'lev echad, verenigd "als één man, met één hart", onder de berg Sinai.

Omgekeerd is het heel moeilijk voor te stellen hoe 3 miljoen Israëlieten dat zouden kunnen doen een bevolking gelijk aan een grote moderne wereldstad. En hoe zou je een groep mensen ter grootte van een wereldstad onder een kleine berg laten gaan staan? En hoe zouden 3 miljoen Israëlieten samenkomen om te zondigen rond een Gouden Kalf? Aangezien we weten dat er 3000 zondigden met het Gouden Kalf Shemot (Exodus) 32:28, waarom zou je dan 99,9% van de bevolking straffen van wie de meesten te ver weg waren om zelfs maar een glimp van het Gouden Kalf te zien, aangezien het kamp kilometers lang zou zijn geweest. En dat voor een zonde? Die dan gepleegd werd met maar 0,1%? En waarom zou de opstand van Korach zelfs maar een bedreiging vormen als hij maar 250 opmerkelijke volgelingen zou hebben verkregen Bamidbar (Numeri) 16:2? Het zou echter wel een enorme bedreiging zijn als hij 250 opperhoofden/leiders had op een totaal van 600!

Hoe meer je erover nadenkt, hoe logischer het is voor elk verhaal en elke uitspraak in de Torah. Wat dacht je van toen de Israëlieten hun kamp opsloegen in Elim en leefden van zeventig palmbomen en twaalf bronnen? We vinden dit in Shemot (Exodus) 15:27, het was voordat het manna begon te vallen in het volgende hoofdstuk. Zeventig palmen kunnen geen drie miljoen mensen voeden; ze zouden waarschijnlijk enkele duizenden kunnen voeden. En wat dacht je van toen HaShem ons vertelde dat hij ons koos "niet omdat je talrijker was dan enig ander volk, maar omdat je de minste van alle mensen was" Devarim (Deuteronomium) 7:7? Dit vers zou toch nergens op slaan als er 3 miljoen Israëlieten

ללמד המקום

waren, want dan zouden ze op dat moment tot een van de grootste naties ter wereld behoren. Geleerden schatten een wereldbevolking van slechts ongeveer 14 miljoen zo'n drieduizend jaar geleden! Het vers is logisch als het aantal Israëlieten in de duizenden of tienduizenden zou lopen, wat ons zeker de "minste" van alle volkeren zou maken een kleine pasgeboren natie. Natuurlijk verklaart deze lezing ook het gebrek aan archeologisch bewijs in de Sinaï: 3 miljoen mensen zouden een schat aan aanwijzingen hebben achtergelaten om hun aanwezigheid te bevestigen; enkele duizenden echter niet. Dat gezegd hebbende, kunnen we het aantal van 600.000 niet zomaar wegvagen, want het is fundamenteel voor het jodendom. Er is zoveel gebouwd op dit concept, inclusief zaken van halacha. Dus, hoe verzoenen we de schijnbare tegenstrijdigheid?

Nu wordt het allemaal duidelijk.

Een van de fundamentele leringen van het judaïsme is dat alle joodse zielen die ooit hebben geleefd (of zullen leven) bij de Sinaï stonden tijdens de openbaring van de Torah. Mystieke teksten stellen dat er 600.000 Joodse zielswortels zijn (zie bijvoorbeeld Sha'ar HaGilgulim , hoofdstuk 17), en dat elke Joodse ziel op de een of andere manier voortkomt uit een van deze wortels. Het zijn dan dus deze 600.000 zielenwortels die aanwezig waren op de Sinaï en die alle toekomstige Joodse zielen inkapselden. Dit is een feit dat op geen enkele manier kan worden betwist of gewijzigd.

Dat gezegd hebbende, kunnen we onderscheid maken tussen zielen en lichamen. Hoewel er zeker 600.000 Joodse zielen op de Sinaï waren, hoefden er dus niet noodzakelijkerwijs 600.000 fysieke lichamen te zijn (of 3 miljoen wat dat betreft). Dit alles past bij nader inzien toch beter: als we weten dat er 600.000 zielen bij de Sinaï waren, hoe zouden we dat dan anders moeten rijmen met 3 miljoen individuen bij de Sinaï? Telden degenen die geen mannen waren en ouder dan 20 niet als zielen mee? Natuurlijk niet. In sommige opzichten ondersteunt het feit dat er 600.000 zielen op de Sinaï waren eigenlijk het idee dat er minder dan zoveel mensen fysiek aanwezig zijn!

Dit alles is analoog aan de parallelle leer dat de Torah uit 600.000 letters bestaat. We weten dat de Torah eigenlijk 304.805 letters heeft, dus waarom zouden onze Wijzen zeggen dat het er 600.000 zijn? En het bewijs hiervoor is zelfs door te zeggen dat "Israël" (ישראל) staat voor **Yesh Shishim Ribua Otot** לַTorah (וַתִּיּוֹת לַ תּוֹרָה), "Er zijn 600.000 letters in de Torah. Het antwoord, aangezien bekend is, is dat de Hemelse Torah 600.000 spirituele letters bevat en geschreven is als "zwart vuur op wit vuur". De 600.000 spirituele letters lopen parallel met de 600.000 spirituele wortels van het Joodse volk. De Arizal voegt eraan toe dat er 600.000 verschillende verklaringen zijn voor alles in de Torah één voor elk type Jood (zie ook hiervoor Sha'ar HaGilgulim , hoofdstuk 17). Dus net zoals we fysiek geen 600.000 letters in de Torah zien, kunnen we dezelfde conclusie trekken over de 600.000 bij de Sinaï die er zeker geestelijk waren , maar niet noodzakelijkerwijs fysiek.

Tenslotte geloof ik dat ten minste enkele van onze oude wijzen ook hetzelfde beweerden dat er dus geen 3 miljoen mensen op de Sinaï waren. Zo lezen we bijvoorbeeld ook in de Talmud (Sukkah 51b) hoe Rabbi Yehuda de Grote Synagoge van Alexandrië beschrijft, die plaats kon bieden aan "twee keer zoveel mensen als er uit Egypte vertrokken". Zou een oud gebouw geschikt zijn voor 6 miljoen mensen, of zelfs voor 1,2 miljoen mensen? Dit is absoluut onmogelijk, zelfs naar de huidige maatstaven. Het is dan naar mijn mening ook dat ofwel Rabbi Yehuda overdreef tot het uiterste, of misschien begreep hij dat het aantal Israëlieten dat uit Egypte kwam een veel bekrompener aantal was. (Het is het vermelden waard dat de Griekse historicus Diodorus van Sicilië, die rond 60 voor Gangbare Telling in het oude Alexandrië woonde, schreef dat er 300.000 inwoners waren dit was inclusief de joden.)

Tot besluit, hoewel er zeker 600.000 zielen waren op de Sinaï, waren er fysiek misschien niet zoveel Israëlieten . Het lezen van de tellingen van de Torah op de alternatieve manier die hierboven is neer

ללמד המקום

gezet zorgt voor een logischer begrip dat ook meer waard is voor de geschiedenis, archeologie, demografie en de verhalen van de Torah. Het is natuurlijk ook verre van perfect en komt ook nu wederom met zijn eigen reeks vraagtekens, maar over het algemeen lost het veel meer problemen op dan het genereert, dus het is misschien dan ook de moeite waard om er verder over na te denken.

Shabbat Shalom.

Jaacov

Ha-Makom